

A Fővárosi Ítéltábla az gyvédi Iroda ... által képviselt felperes neve... felperesnek ... kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve... alperes ellen szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. november 5-én kelt 8.G.41.107/2019/8. számú ítélete ellen a felperes részéről 9. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

k ö z b e n s ő ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperes és az ... Zártkörűen Működő Részvénytársaság között 2009. november 11. napján hitelkiváltási és szabadfelhasználású célra ... törlesztési opcióval létrejött kölcsönszerződés érvénytelen, erre tekintettel a felperest megilleti az a jog, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezmények alkalmazását kérje.

A Fővárosi Ítéltábla a peres felek másodfokú perköltségét fejenként 25.000 (Huszonötezer) forintban, a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték összegét 48.000 (Negyvennyolcezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét - melyben kérte elsődlegesen az alperes jogelődjével kötött kölcsönszerződés teljes vagy részleges érvénytelenségének a megállapítását az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége folytán; másodlagosan a kölcsönszerződés semmisségének a megállapítását az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), e) pontjaiban foglaltakra hivatkozással; teljes érvénytelenség esetén a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását annak megállapításával, hogy a hitelkiváltási célú kölcsönből (kölcsön I.) 6.107.667 forint, a szabadfelhasználású kölcsönből (kölcsön II.) 1.268.780 forint fizetési kötelezettsége áll fenn; részleges érvénytelenség esetére a kölcsönszerződés II.7.7. pontja kereseti kérelmében megjelölt szövegezésével történő érvényessé nyilvánítását - elutasította; kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 200.000 forint kamarai jogtanácsosi költséget; megállapította, hogy a Magyar Állam 650.160 forint eljárási illetéket visel.
- [2] Az elsődleges kereseti kérelmet az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (1), (2), (4) bekezdései, a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése, a 2/2011.(XII.10.) PK vélemény 3. pontja, a rHpt. 203. § (1), (3), (6), (7) bekezdései, a 2/2014. PJE határozat 1. pontja, a 6/2013. PJE határozat 1., 3. pontjai, valamint az Európai Unió Bírósága (EUB) C-26/13. és C-51/17. számú ítélete felhívásával vizsgálta.

- [3] A szerződéskötés körülményeit tisztázva a felperes személyes meghallgatása alapján megállapította, hogy fogyasztóként kötötte meg a kölcsönszerződést az alperes jogelődjével, előadása szerint ... arról tájékoztatta, hogy 85.000-86.000 forint lenne a havi részlete és ha közben változik az árfolyam, azt maga viseli, a törlesztésű kölcsönnél kitolható a futamidő, ha az árfolyam növekszik.
- [4] ... tanú a perbeli ügyletre nem emlékezett, csupán az általános eljárásról tudott nyilatkozni, elmondása szerint amennyiben a hitelkérelmet elfogadták, ezt követően a szerződéstervezeteket továbbították az ügyfélnek áttanulmányozásra az aláírást megelőző 1-5 munkanappal megelőzőleg; az árfolyamkockázatra vonatkozóan az ügyfeleknek adott tájékoztatást, annak hatásaira kitérve; cáfolta, hogy olyan információt közölt, hogy akármilyen időtávon belül kb. 20 forintos változás várható.
- [5] A felperes személyes meghallgatása és a fenti tanúvallomás alapján az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, hogy a szerződéskötést megelőzően szóba került az árfolyamváltozás hatása, az árfolyamkockázat viselésének a kérdése, melyet alátámaszt a hitelkérelem aláírásával egyidejűleg felperes által 2009. szeptember 10-én aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat is.
- [6] A perbeli kölcsönszerződés 2009. november 11-i aláírásáig a felperesnek elegendő idő állt rendelkezésére az abban foglaltak áttanulmányozására, a kölcsönkérelem mellékletét képező okirat vonatkozásában akként nyilatkozott, hogy az abban foglaltakat tudomásul vette, továbbá kijelentette azt is, hogy a kölcsönszerződést a kockázatok teljeskörű ismeretében köti meg. A kockázatfeltáró nyilatkozatban rögzítésre került, hogy deviza alapú kölcsönnél a kölcsön összege nem forintban, hanem valamely más devizában kerül meghatározásra és a tartozás nyilvántartása is ebben a pénznemben történik. A kölcsönt az alperesi jogelőd svájci frank alapon nyújtotta, a kölcsön folyósítása és törlesztése ugyanakkor forintban történik. Az okirat tartalmazta továbbá a deviza alapú kölcsön költségeit és kockázatait, amely szerint az alacsonyabb kamatlábak miatt a deviza alapú kölcsönök törlesztő részletei jelenleg tipikusan alacsonyabbak a forintkölcsönöknél. A devizában nyilvántartott kölcsönök azonban rendelkeznek néhány olyan jellemzővel, amelyek esetlegesen további költségeket és/vagy kockázatokat jelenthetnek az ügyfelek számára. A nyilatkozat szerint a vételi és az eladási árfolyamok különbsége többletköltséggel jár az ügyfél számára (mértéke a banki árfolyamkondíciók függvénye). A kamatkockázatok vonatkozásában az okirat rögzítette, hogy minden jelzálogkölcsön esetében a törlesztőrészek mértéke kamatperiódusonként a hitel kondícióinak (kamat, kezelési költség, stb.) változása függvényében változhat. A deviza alapú kölcsönök esetén a forint árfolyamának változása is módosíthatja a forintban kifejezett törlesztőrészlet összegét, miközben a kölcsön devizában kifejezett törlesztőrészlet összege változatlan. Ennek a hatásnak a kezelése, illetve az ebből származó bizonytalanság csökkentése érdekében „elszámoló árfolyamot” alkalmaznak, hat hónapos periódusok során az elszámoló árfolyam - jelentős mértékű, hirtelen árfolyamváltozások esetétől eltekintve - állandó, ennek következtében az ügyfél ezen hat hónapos periódusok során még akkor is egyenlő törlesztőrészeket fizet, ha egyébként az az árfolyamváltozások hatására a forintban kifejezett törlesztőrészlet összegek változnának. A nyilatkozat tartalmazta a törlesztési opció jellemzőit.
- [7] A fenti kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, hogy az megfelelt a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben, valamint az EUB C-51/17. számú ítéletében előírtaknak. A nyilatkozat alapján a felperesnek tudomással kellett bírnia arról, hogy az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül maga viseli; átlagos fogyasztóként a szerződés II.7.7. és II.7.10. pontjai, valamint a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat 5. pontjában megerősített nyilatkozata alapján alappal nem gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy csak korlátozott mértékben terheli.
- [8] Nem osztotta az elsőfokú bíróság a felperesnek a szerződéskötést követően bekövetkezett árfolyamváltozás mértékére történő hivatkozását, mert a 6/2013. PJE határozat 2. pontja szerint a szerződési terheknek a szerződés megkötését követő - előre nem látható - egyoldalú eltolódása az

érvénytelenség körében nem értékelhető, az érvénytelenségi oknak ugyanis a szerződés megkötésekor kell fennállnia.

- [9] A másodlagos kereseti kérelem elbírálása körében a rHpt. 2. számú mellékletének III.5. és III.13. pontjainak a felhívásával kifejtette, hogy a perbeli kölcsönszerződés célja részben hitelkiváltás volt, mely részében nem minősül fogyasztási kölcsönnek, ugyanakkor a kölcsön összegének egy része a felperes részére került közvetlenül folyósításra, mellyel szabadon rendelkezhetett, ezért nem volt akadálya a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdésébe ütközése vizsgálatának.
- [10] A rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjába ütközésre alapított felperesi álláspontot nem osztva rögzítette, a kölcsönszerződés közös részének 1.1. pontja szerint a kölcsön összege várhatóan 68.624 svájci frank, amely nem lehet több, mint 10.860.000 forintnak a folyósítás napján érvényes folyósítási árfolyamon számított svájci frank értéke. A kölcsön folyósítását követően, annak napján a kölcsönt nyújtó a kölcsönszerződés mellékletét - ezáltal a kiegészítését - képező visszaigazoló levélben értesíti az adóst a kölcsön tényleges összegéről, valamint az első kamatperiódus havi törlesztőrészletének összegéről, mindkét esetben svájci frankban és forintban egyaránt. A kölcsönszerződés I/A.1. pontja szerint a kölcsön I. összege 56.407 svájci frank; a kölcsön I/B.12. pontja szerint a kölcsön II. összege 12.217 svájci frank.
- [11] Mindezt arra volt következtetés levonható, hogy a kölcsönszerződés a 6/2013. PJE határozat 3. pontjában előírtaknak megfelelően tartalmazta a kölcsön összegét, a 6. és 15. pontjai a futamidőre, a 20. pontja, valamint II.1. pontja a folyósítás feltételeit tartalmazta, a rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja szerinti semmisségi ok tehát nem áll fenn.
- [12] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kölcsönszerződés 7. és 16. pontjai tartalmazzák a kölcsön kamatát, a 8., 9., 10., 16., 17., 18. pontjai a költséget és az induló teljes hiteldíj mutatót (THM), mely a kölcsön I. vonatkozásában 6,43% (10. pont), a kölcsön II. tekintetében 8,38% (18. pont). A kölcsönszerződés részét képezte a II.7.27. pontban foglaltak szerint az alperesi jogelőd Hirdetménye, az Üzletszabályzat és a Kondíciós Lista. Az Üzletszabályzat 19. pontjában a hitel- és kölcsönügyletek kondíciói, a kamat és az éves kezelési költség számítására vonatkozó képletek, az Üzletszabályzat 20. pontjában a THM számítására vonatkozó rendelkezések szerepeltek. Az Üzletszabályzat 26. pontja tartalmazta a díjakat és a költségeket, a kölcsönszerződés II.3.13. pontja szerint a THM meghatározása az aktuális feltételek, illetve a hatályos jogszabályok figyelembevételével, a forintban teljesítendő fizetések alapulvételével történt.
- [13] Mindezt a kölcsönszerződés a rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába nem ütközik.
- [14] A rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára történő felperesi hivatkozást sem osztotta, rögzítette, hogy a törlesztőrészletek számát és a törlesztési időpontokat a kölcsönszerződés I/A. részének az 1., 6., 7., 10. és I/B. részének 12., 15., 16., 18., 19., II.3. és II.4. pontjai tartalmazzák; a kölcsön összegét a közös rész 1.1. pontja, az I/A.1. pontja, I/B.12. pontja rögzíti, a futamidő pedig a I/A.6. és I/B.15. pontok szerint 180 hónap. A havi törlesztőrészlet összege a kölcsön I. tekintetében a kölcsönszerződés 11. pontja szerint 77.535 forint, a kölcsön II. vonatkozásában a 19. pont szerint 18.516 forint.
- [15] A kölcsönszerződés II.4. pontja a kölcsön törlesztését szabályozza, a 4.1. pont szerint az opcióval történik, melynek alapján a devizában nyilvántartott kölcsön havonta esedékes törlesztése forintban havi egyenlő összegű annuitásos részletekben kerül meghatározásra. A forintban meghatározott törlesztő összeg a futamidő alatt a szerződés 3.5., 3.9. és 4.17. pontjaiban írt kivételektől eltekintve változatlan. A kölcsönszerződés II.4.2. pontja alapján a felperes összegű, forintban meghatározott havi törlesztőrészletet tartozott megfizetni; az első törlesztés a kezdőnapon, azaz a kölcsön folyósítását követő hónap 12. napján, az azt követő részletek pedig minden hónap 12. napján voltak esedékesek. A törlesztőrészlet a kölcsönszerződés és az Üzletszabályzat 21. pontja alapján egyértelműen kiszámítható.
- [16] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést.

- [17] A felperes a fellebbezésében kérte elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kereseti kérelmének helytadó döntés meghozatalát; másodlagosan az 1952. évi III. törvény (rPp.) 252. § (3) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését.
- [18] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelem elbírálása körében indokolás nélkül, tévesen, a Kúria Civilisztikai Kollégiumvezetők 2016. szeptember 28-i, valamint 2019. április 10-i emlékeztetőjében, továbbá az EUB C-51/17. számú ítéletében lefektetett elvekkel ellentétesen állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés világos és érthető rendelkezéseket tartalmazott az árfolyamkockázatra vonatkozóan.
- [19] A felperes egy blanketta nyilatkozatot írt alá, valós kockázatfeltárás sem a szerződéskötést megelőzően, sem azzal egyidejűleg nem történt, nem kapott tájékoztatást arról, hogy a devizaárfolyam emelkedése miatt a törlesztőrészek meghaladhatják az ugyanezen kölcsön összegre vonatkozó forintkölcsön törlesztőrészeit, akár a teljes jövedelmét és a fizetési kötelezettsége ténylegesen kedvezőtlenebb lesz, mint forintkölcsön esetén. A rendelkezésre álló okiratok szerint nem volt tisztában azzal, hogy a tőketartozás olyan mértékű lehet, amely a fedezetként szolgáló ingatlan értékét is meghaladja. Önmagában a kamatláb mértéke nem jelenti azt, hogy a kölcsönszerződés alapján fizetendő összeg kevesebb lesz, mint a forintkölcsön esetén, amennyiben ugyanis a deviza alapúság miatt a tőke összege nő, akkor a kamat százalékos mértéke is nő; nem elegendő annak megjelenítése, hogy az árfolyam változhat, hanem az utóbbi világos és egyértelmű gazdasági következményeit is fel kellett volna tárni, a fogyasztó ugyanis csak ezen ismeretek birtokában kerülhet abba a helyzetbe, hogy felelősséggel tudjon dönteni és vállalja a megkötött szerződésből reá háruló kedvezőtlen következményeket is.
- [20] Véleménye szerint az alperes jogelődje nemcsak elmulasztotta a jogszabályi kötelezettsége teljesítését, hanem megtévesztő módon járt el, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak ugyanis lényeges hiányossága, hogy törlesztőrészlet-változásról szólt, holott az árfolyamváltozással elsősorban a tőketartozás változik, de erről egy szót sem ejtett. Megtévesztőnek minősül az is, hogy a kölcsönszerződés 7.7. pontja azt sugallta a felperes számára, hogy az árfolyamkockázat mértéke korlátozott, mert amennyiben a bank úgy ítéli meg, hogy a forint/svájci frank árfolyam változása veszélyezteti a kölcsön törlesztőrészeinek a megfizetését, akkor a kölcsön összegét forintkölcsönre alakítja át. Az árfolyamkockázat mértékének csökkentése, a forintosítás az alperesi jogelőd szerződéses kötelezettsége volt, melynek nem tett eleget.
- [21] Tekintettel arra, hogy a kölcsön hosszú távra szólt, ennek megfelelő árfolyamváltozást kellett volna ismertetni, kitérve a következményeire, arra, hogy az milyen hatást gyakorol a törlesztőrészlet mellett a tőketartozásra, a kockázat nem elhanyagolható, az árfolyamváltozás lehetősége valós és nincs felső határa. A perbeli kockázatfeltárás teljesen alkalmatlan volt arra, hogy felperes átlagos fogyasztóként felmérje a deviza alapú kölcsön kockázatát, a tőketartozás növekedésének lehetőségéről ugyanis egyáltalán nem kapott felvilágosítást.
- [22] A tájékoztatás során valamennyi olyan releváns egyéb körülményre is ki kellett volna térni, ami befolyásolja az árfolyam mozgását, ekként minősül a gazdasági mutatók alapján történő országbesorolás, az, hogy a szerződéskötéskor már a szakirodalomban megjelentek olyan álláspontok, hogy a deviza alapú hitelek problémásak lesznek, a forint hitel idővel olcsóbb lesz a devizahitelnél, mert a kamatelőny nagy biztonsággal prognosztizálható árfolyamvesztéshez vezet fogyasztói oldalon, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2008 márciusáig tartott fenn intervenciós sávot annak érdekében, hogy a forint leértékelődése esetén megőrizze a vásárlóerejét.
- [23] A banki hitelképesség vizsgálatnak ki kellett volna terjednie arra is, hogy a várható adósi jövedelem elegendő-e a becsült megélhetési költségek és a hiteltörlesztés terheinek a fedezetére, mivel az alperes jogelődje nem tett eleget a hitelképesség megfelelő vizsgálatának, ez is a kölcsönszerződés semmisségét eredményezi.
- [24] Az alperes a banki szabvány nyilatkozat fogyasztó általi aláírásával önmagában nem bizonyíthatja,

hogy jogelődje eleget tett az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének, e körben egyéb releváns bizonyítékot is szolgáltatnia kellett volna, melyre nem került sor. ... tanú a felperesre nem emlékezett, továbbá a konkrét ügyre sem, csak általánosságban tudott nyilatkozni.

- [25] Az elsődleges kereseti kérelem körében kifejtett álláspontja alátámasztására kérte figyelembe venni a Fővárosi Ítéltábla - a perbelivel azonos tényállású ügyben hozott - 16.Gf.40.652/2018/10. számú közbenső ítéletét.
- [26] Véleménye szerint tévesen vont le következtetést az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelem alaptalanságára is, fenntartotta, hogy a rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjai alapján is helye van az érvénytelenség megállapításának.
- [27] A kölcsön összege sem forintban, sem svájci frankban nem határozható meg és nem számítható ki, az alperesi jogelőd elszámolólevele és a kölcsönszerződésben foglaltak egymást nem fedik.
- [28] A kölcsönszerződésben szereplő THM valótlan, annak alapján a kölcsönszerződés teljesítése nem lehetséges, a perben az alperest terhelte annak igazolása, hogy a THM minden olyan költséget tartalmazott, amelyet jogszabály előírt. Mivel egyértelműen levezette, hogy a kamat nincs a kölcsönszerződésben meghatározva, ezért a THM értékét sem lehet valósnak tekinteni.
- [29] A törlesztőrészlet sem forintban, sem svájci frankban nem volt ... a tőke, a kamat, a kezelési költség tekintetében annak ellenére, hogy a kölcsönszerződés 3.3. pontja szerint a törlesztőrészletnek forintban ...álnak kellett volna lennie. A kölcsönszerződés II.3.5. pontja felhívásával hivatkozott arra is, tisztességtelen a futamidő egyoldalú meghosszabbítása, az ugyanis tovább növeli a fogyasztó árfolyamkockázatát. Az értesítő levélben közölt átváltási árfolyam a bank egyoldalú közzlése, nem kétoldalú megállapodás, mindezért a kölcsönszerződés az új törlesztőrészletre vonatkozóan sem határozta meg annak összegét és nem is volt kiszámítható.
- [30] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság helytálló ítélete helybenhagyását, álláspontja szerint a tényállás teljeskörűen feltárára került, a szükséges bizonyítás lefolytatása miatt annak a megismétlése nem indokolt, ezért a rPp. 252. § (3) bekezdésére alapított fellebbezési kérelem is alaptalan.
- [31] Álláspontja szerint a felperes a fellebbezésében alaptalanul, részben nem releváns, illetve részben iratellenes érveléssel támadta az árfolyamkockázatról adott banki tájékoztatás megfelelőségének az ítéleti megállapítását.
- [32] Az elsőfokú bíróság a perbeli kölcsönszerződés valamennyi, az árfolyamkockázat körében releváns rendelkezését értékelte, nincs jelentősége annak, hogy a deviza alapú kölcsön fogalmát a perbeli szerződés megkötésekor jogszabály nem határozta meg, mert azt egyrészt a piaci szereplők, másrészt az egységes bírói gyakorlat pótolta.
- [33] Az fellebbezésben foglaltaktól eltérően tényszerűen állapította meg, a meghallgatott tanú cáfolta, hogy bárkinek adott volna olyan tájékoztatást, amely szerint akármilyen időtávon belül 20 forintos változás várható.
- [34] A fellebbezésben hivatkozott ítélet tényállása eltért a perbelitől a kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya tekintetében.
- [35] Véleménye szerint az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességességének vagy hiányának megítélése a bizonyítékok összességének értékelésén alapuló mérlegelési kérdés. Ennek során az elsőfokú bíróság az alperesi jogelőd Üzletszabályzata, a hitelkérelem, a kölcsönszerződés és kockázatfeltáró nyilatkozat, a tartozáslismerő nyilatkozat, a tanúvallomás és felperes személyes meghallgatása alapján megalapozottan jutott arra, hogy a tájékoztatás tisztességes volt. A felperes a kockázatfeltáró nyilatkozatot két hónappal a szerződéskötés előtt aláírta, tehát az abban foglaltak tanulmányozására kellő idő állt a rendelkezésére. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazta a deviza alapú kölcsön fogalmát, jellemzőit és kockázatait, abban a felperes úgy nyilatkozott, hogy az okiratban foglaltakat megértette, tudomásul vette és kijelentette, hogy a kölcsönszerződést a kockázatok teljes körű ismeretében köti meg.

- [36] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, a kölcsönszerződés II.7.7. és II.7.10. pontjai, valamint a tartozáselismerő nyilatkozat 5. pontja alapján a felperes alappal nem gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy csak korlátozott mértékben terheli, ennek további alátámasztására szolgált a lefolytatott tanúbizonyítás eredménye is.
- [37] Helyesen vont le következtetést az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelem alaptalanságára is, a rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjaiba ütközés hiányára.
- [38] Helytállóan állapította meg, hogy a kölcsönszerződés közös részének 1.1. pontja tartalmazza a hitelkiváltási célú és szabad felhasználású kölcsön együttes összegét, tehát a szerződés tárgyát forintban, várható összegét mindkét kölcsönrész tekintetében forintban és svájci frankban rögzítette, az utóbbiak végleges összegéről pedig a folyósítást követően a szerződés mellékletét képező visszaigazoló levéllel kapott értesítést a felperes.
- [39] A kölcsönszerződés mindkét kölcsön vonatkozásában tartalmazza az induló THM értékét, az 1/A.10. és az 1/B.18. pontban. Mindkét kölcsön kamata változó, a II.3.2. pont szerint csupán öt éves kamatperiódusokra rögzített, ezért csak az induló THM értéke volt meghatározható a szerződéskötéskor aktuális feltételek figyelembevételével.
- [40] a felperes azon fellebbezési érvelése, hogy a törlesztőrészlet összegét a szükséges adatok hiányában nem tudta kiszámítani, az utóbbi nem az adós feladatát képezte, azok konkrét összegét a kölcsön I. tekintetében a kölcsönszerződés 11. pontja, a kölcsön II. vonatkozásában a kölcsönszerződés 19. pontja tartalmazta. Egyébként a kölcsönök törlesztése a felperes választásának megfelelően opcióval történt, melynek lényege éppen az, hogy a törlesztőrészlet a kölcsönszerződés II.3.3. pontja szerint forintban ...ált, tehát az árfolyamváltozáskor is változatlan marad, csupán a lejárat tolódik ki.
- [41] A kereseti kérelem elutasítását sérelmező felperesi jogorvoslati kérelemre tekintettel az elsőfokú ítéletnek nincs fellebbezéssel nem érintett része, ezért a rPp. 253. § (3) bekezdése szerinti korlátozás hiányában a másodfokú eljárás során teljeskörű felülbírálatnak volt helye; a tárgyaláson kívüli elbírálás a 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 29. § (2) bekezdésén alapult.
- [42] A felperes fellebbezése az alábbiak szerint megalapozott.
- [43] Az elsőfokú bíróság az ítéletében a tényállást a jogvita jogalapi elbírálásához szükséges mértékben feltárta, az ekörben releváns tényekre vonatkozó bizonyítást a felek indítványaira figyelemmel lefolytatta - ebből következően a rPp. 252. § (3) bekezdésére alapított másodlagos fellebbezési kérelem nem foghatott helyt -, annak eredményét viszont tévesen értékelve vonta le az elsődleges kereseti kérelem alaptalanságára vonatkozó következtetését.
- [44] A rendelkezésre álló, kétségmentes tartalmú okirati bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a perbeli szerződés - függetlenül attól, hogy részben hitelkiváltási célt szolgált - deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül, melynek II. általános része tartalmazta az Általános Szerződési Feltételeket (ÁSZF), továbbá a kölcsönszerződés részévé vált az alperes jogelődjének az Üzletszabályzata, a felperes ugyanis a kölcsönszerződés II.7.27. pontjában annak elfogadását elismerte, az ellenkező bizonyításáig pedig ezen nyilatkozatát kellett irányadónak tekinteni.
- [45] A perben nem merült fel adat arra nézve - azt maga az alperes sem állította -, hogy a jogelődje az elsődleges kereset tárgyát képező, a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, a kockázatfeltáró nyilatkozatot tartalmazó rendelkezései vonatkozásában a szerződéskötést megelőzően lehetőséget biztosított arra, hogy a szerződési feltételek tartalmát a fogyasztó befolyásolhassa, aki ezzel nem élve fogadta el azokat, ezért ezen szerződési feltételek - a 2/2011. PK vélemény 2. pontjára is figyelemmel - egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltételnek minősülnek.

- [46] Deviza alapú kölcsönszerződés esetén - amint azt a 6/2013. PJE határozat 1. pontja és az ahhoz fűzött indokolás is rögzíti - a hitelező és az adós szerződésből eredő pénztartozása egyaránt devizában került meghatározásra (kierő pénznem) és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerő pénznem). Az adós devizában adósodott el, ebből következően maga tartozott viselni az árfolyamváltozás hatásait, azt a kockázatot (árfolyamkockázat), hogy a forint gyengülése fizetési terheinek növekedését, míg erősödése a csökkenését eredményezi. Az ilyen szerződéseknél tehát a jogviszony természetéből adódik, a kölcsön deviza alapúságának szükségszerű következménye az, hogy az árfolyamkockázat viselése - eltérő jogszabályi rendelkezés, illetve a felek eltérő megállapodása hiányában - korlátozás nélkül a kölcsönt felvevő fogyasztóra hárul, az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait egyaránt maga viseli.
- [47] Mindebből - a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban foglaltakra is figyelemmel - az következik, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszoolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor tartalmuk a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt világos és érthető. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a szerződés szövege és a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, azt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.
- [48] A fogyasztó professzionalitása hiányából következő, a szerződő felek között fennálló információs egyensúlyhiányra tekintettel a deviza alapú kölcsönszerződések esetén az ügyfelet érintő kockázatot illetően a rHpt. 203. §-a speciális, a rPtk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó többlet tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézmény számára, amelynek tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, annak hatását a törlesztőrészletekre és amelynek megtörténtét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A tájékoztatásnak - amint azt a 6/2013. PJE határozat 3. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban a Kúria kifejtette - az árfolyamváltozás lehetőségére és arra kellett kiterjednie, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.
- [49] Ezen speciális, az ügyfél által írásban elismerten teljesítendő tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez ugyanakkor sem a rPtk., sem a rHpt. nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét, így önmagában külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya nem eredményezi a szerződés jogszabályba ütközés miatti semmisségét, a tájékoztatás a szerződésbe belefoglaltan is történhetett.
- [50] A jelen perben nem vitás, hogy a felperes kölcsönigénylőként a szerződéskötést megelőzően - az aláírásával igazoltan - kockázatfeltáró nyilatkozatot vett át, a peres felek között a vita tárgyát az képezte, hogy az alperes jogelődje ezen külön okirattal, illetve a kölcsönszerződésbe foglaltan az árfolyamkockázat valós tartalmáról világos és érthető tájékoztatást adott-e a fogyasztó részére, aki annak alapján képes volt-e értelmezni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, abból egyértelműnek kellett-e lenni a számára, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, az árfolyam korlátozás nélkül kizárólag őt terheli.
- [51] A fentiek következnek az EUB C-51/17. számú ítéletéből is, amely a 93/13/EGK irányelv (Irányelv) 4. cikk (2) bekezdésében foglalt világos és érthető megfogalmazás követelményét értelmezve az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő általános szerződési feltételek tekintetében a pénzügyi

intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettségre nézve a következő követelményrendszert állította fel ahhoz, hogy e szerződési feltételek megfeleljenek a világos és érthető megfogalmazás követelményének: a pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a kölcsönvevők számára, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak; a tájékoztatásnak ki kell terjednie a tagállami fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására, arra, hogy az gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat, ha az a pénznem, amelyben az adós a jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; a tájékoztatásra a szerződés megkötése előtt, időben kell hogy sor kerüljön.

- [52] A tájékoztatási kötelezettségnek ugyanakkor nem kell kiterjednie az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, valószínűségére és a pénzügyi intézménynek arról sem kell nyilatkoznia, hogy a szerződés futamideje alatt mi lehet az árfolyamváltozás felső határa, mindezek ugyanis a szerződéskötéskor a pénzintézet számára sem ismertek, eltérő következtetésre a fellebbezésben hivatkozott egyéb - felperes szerint releváns - körülményekből sem lehet következtetést levonni.
- [53] Emellett a lerovó pénznem leértékelődése általános és nem az adott vagyoni helyzetben lévő fogyasztót konkrétan érintő gazdasági következményeit kell érthetően bemutatni, ezért az egyedi hitelbírálat, a hitelképességi vizsgálat eredménye sem bír ekörben jelentőséggel. A hitelképesség vizsgálatának ugyanis alapvető célja a pénzintézet biztonságos és stabil működésének a biztosítása, az azt veszélyeztető hitel kihelyezési kockázatok feltárása, elkerülése. A hitelfelvevő hitelképességének, az abból eredő kockázatoknak az esetleges nem megfelelő előzetes felmérése, értékelése a hitelező prudens működését veszélyeztetheti ugyan, azonban az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség teljesítése körében nem értékelhető olyan megtévesztő magatartásként, amely a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezésének tisztességtelenségét eredményezné.
- [54] A fellebbezésben foglaltaktól eltérően a kölcsönszerződés II.7.7. pontjában a kölcsöntartozás forintra átváltása nem szerződéses kötelezettségként, hanem az alperesi jogelőd jogosultságaként került rögzítésre, ezért a szerződésszegésre vonatkozó fellebbezési érvelés sem foghatott helyt.
- [55] A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az alperes a rPp. 164. § (1) bekezdése alapján fennálló bizonyítási kötelezettsége ellenére sem igazolta a jogelődje fenti jogelveknek megfelelő eljárása megtörténtét, ennek megállapítására sem a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok, sem a lefolytatott tanúbizonyítás eredménye nem adott alapot az alábbiakra figyelemmel.
- [56] A kockázatfeltáró nyilatkozatban az árfolyamkockázat kellő magyarázat nélküli fogalomként jelenik meg, anélkül, hogy a laikusként eljáró felperes számára bármilyen felvilágosítást tartalmazna arról, hogy az árfolyamváltozás ténylegesen mit jelent, az rá nézve milyen kötelezettséggel járhat; annak következtében a törlesztőrészlet összege akár korlátlanul is megnövekedhet; az árfolyamváltozás jövőbeni iránya és mértéke megállapíthatatlan, ugyanakkor az árfolyam felperes számára hátrányos megváltozásának a lehetősége valós, az a kölcsön futamideje alatt is bekövetkezhet.
- [57] Ezen túlmenően a kockázat kezelésének elszámoló árfolyam alkalmazásával történő kilátásba helyezése alkalmas lehet arra, hogy a fogyasztó az árfolyamváltozás negatív következményeit elháríthatónak, kivédhetőnek vélje, azaz a kockázatot ne a valós súlyának megfelelően ítélje meg, hanem kisebbitse azt.
- [58] Az árfolyamváltozás valós tartalmáról, korlátlan és reális voltáról a kölcsönszerződés II.7.7. és

II.7.10. pontjai, illetve a tartozáselismerő nyilatkozat - ezekkel részben azonos tartalmú - 5. pontja nem tartalmazott világos és érthető tájékoztatást, az elsőfokú bíróság ezen szerződési rendelkezések tartalmi vizsgálata és a rPtk. 207. § (1) bekezdésének megfelelő értelmezése tekintetében tévedett. A vitatott rendelkezések ugyanis csupán az árfolyamváltozásból eredő kockázat teljes mértékű felperesre telepítésének deklarálását - és annak felperesi elismerését - tartalmazzák, nélkülözve a kockázat lényének az ismertetését, a veszélyre történő figyelemfelhívást.

- [59] A felperesnek általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztóként nem kellett tisztában lennie az árfolyamkockázat valós tartalmával, azt számára az alperes jogelődje mint pénzügyi intézmény tartozott volna egyedileg és konkrétan elmagyarázni, melyre a fenti okiratokban foglaltak szerint nem került sor.
- [60] Eltérő következtetés levonására a lefolytatott tanúbizonyítás eredménye sem adott alapot, ... felperes által vitatott tanúvallomása kétségmentesen nem igazolta, hogy az okirati tájékoztatás fenti hiányosságait szóbeli tájékoztatás nyújtásával pótolta volna.
- [61] Abból, hogy sem a kockázatteltérő nyilatkozat, sem a perbeli deviza alapú kölcsönszerződés - sem az egyedi részében, sem az ÁSZF-ben - nem tartalmazott a 6/2013. PJE, a 2/2014. PJE határozatokban, illetve az EUB C-51/17. számú ítéletében meghatározott követelményeket kielégítő egyértelmű és világos tájékoztatást az árfolyamkockázat valós tartalmáról és nem volt megállapítható az sem, hogy az alperes jogelődje a szerződéskötést megelőzően más egyéb módon eleget tett volna a tájékoztatási kötelezettségének, egyértelműen az a következtetés volt levonható, hogy az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő, a főszoolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezések a rPtk. 209. § (4) bekezdése alapján tisztességtelenek, ez pedig a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.
- [62] Az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelem jogalapja tekintetében - a fent kifejtettek szerint téves - eltérő jogi álláspontja folytán a jogkövetkezményi kérelemről nem határozott és mivel az ekörbeni döntés meghozatala a jogorvoslati jog meg nem engedett elvonásával járna, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a rPp. 213. § (3) bekezdése szerinti közbenső ítélettel megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen, a felperest az érvénytelenség folytán megilleti az a jog, hogy az érvénytelenségből eredő jogkövetkezmények alkalmazását kérje.
- [63] Az elsődleges kereset jogalapjának fennállására meghozott közbenső ítélet folytán a másodlagos kereseti kérelem vizsgálatának nincs helye, ebből következően a Fővárosi Ítéltábla sem az ekörbeni elsőfokú ítéleti döntés, sem az azt vitató fellebbezési érvelés helytállóságának a felülbírálatára nem tért ki.
- [64] A folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye tárgyában kell érdemi határozatot hoznia a felek indítványaitól függő bizonyítási eljárás lefolytatását követően.
- [65] A közbenső ítélet meghozatalára tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a rPp. 252. § (4) bekezdése alapján eljárva a peres felek másodfokú perköltségét - figyelemmel a 4/2009.(XII.14.) PK véleményben foglaltakra is - csak megállapította, a jogi képvisellel felmerült költség tekintetében a 32/2003.(VIII.22.) IM. rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alkalmazásával, valamint rögzítette a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illeték összegét; ezen költségek viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában.

, 2020. október 13.

. Kurucz Zsuzsánna s.k.
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s.k.
előadó bíró

dr. Felker László s.k.
bíró